

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาคใต้เป็นภาคหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การปกครอง และความมั่นคง สภาพทั่วไปทางกายภาพ และเศรษฐกิจของจังหวัดต่าง ๆ ในภูมิภาคนี้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี เนื่องจากมีทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ แต่สภาพความเป็นอยู่โดยรวมของประชาชนยังอยู่ในระดับที่ยากจน ทั้งนี้เป็นผลมาจากการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ยังไม่เต็มที่และการกระจายรายได้ยังไม่ทั่วถึง เพื่อแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว รัฐบาลจึงได้กำหนดนโยบายการพัฒนาพื้นที่ภาคใต้อย่างจริงจังและชัดเจนขึ้น เริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520 - 2524) และฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529) ให้มีนโยบายพัฒนาเมืองหลัก เมืองรอง และการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ กำหนดให้สงขลา-หาดใหญ่เป็นเมืองหลัก เรงรัดซึ่งมีโครงการพัฒนาสำคัญ ๆ ในพื้นที่ดังกล่าว เช่น โครงการท่าเรือน้ำลึก โครงการนิคมอุตสาหกรรม ฯลฯ

จังหวัดสงขลา เป็นจังหวัดทางตะวันออกเฉียงใต้ของภาคใต้ นับเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดจังหวัดหนึ่งของภาค โดยเป็นศูนย์กลางความเจริญทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนเป็นศูนย์กลางของการบริหารและการปกครองที่สำคัญ จัดเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง โดยมีความพร้อมทางด้านต่าง ๆ อยู่ในระดับสูง นับตั้งแต่ทรัพยากรธรรมชาติสำคัญ ๆ เช่น สัตว์น้ำ แร่ธาตุ ตลอดจนพืชเศรษฐกิจสำคัญ คือ ยางพารา นอกจากนี้ยังมีชุมชนศูนย์กลางหลักที่ใหญ่ที่สุดของภาค คือ เทศบาลเมืองสงขลาและเทศบาลเมืองหาดใหญ่ โดยทั้งสองชุมชนมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น และมีบทบาทที่เกื้อกูลซึ่งกันและกัน

ลักษณะการพัฒนาของพื้นที่จังหวัดสงขลาที่มีความคล้ายคลึงกับของภาคใต้เป็นอย่างมาก กล่าวคือ แม้พื้นที่โดยทั่วไปจะมีความได้เปรียบ และมีศักยภาพในการพัฒนาสูง แต่ก็ยังมีพื้นที่ล้าหลังในจังหวัดอยู่มาก ซึ่งก่อให้เกิดความแตกต่างของมาตรฐานการดำรงชีวิตของประชาชนอันเป็น

ปัญหาหนึ่งของการพัฒนา นอกจากนั้นการเป็นพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นที่ตั้งของโครงการพัฒนาตามนโยบายของการพัฒนาเมืองหลักเร่งรัด ทำให้พื้นที่จังหวัดสงขลามีแนวโน้มในการขยายตัวสูงใน คานเศรษฐกิจและขนาดของศูนย์กลางชุมชน รวมทั้งจะมีกิจกรรมการพัฒนาต่อเนื่องตามมาอีกมาก

จากสภาพการณ์ดังกล่าว จะเห็นว่าหากจะให้การพัฒนาพื้นที่ของจังหวัดสงขลาเป็นไปอย่างมีระบบ มีความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับการพัฒนาทุกระดับแล้ว ก็จำเป็นต้องมีการวางแผน กำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรของจังหวัดอย่าง ถูกต้องและเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของคานกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชากร ตลอดจนโครงสร้างการบริการขั้นพื้นฐานของพื้นที่จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา การเปลี่ยนแปลง และแนวโน้มของปัญหาในพื้นที่ ตลอดจนศักยภาพในการพัฒนาตามทรัพยากรที่มีอยู่
3. เพื่อศึกษาระบบชุมชนของจังหวัดสงขลา โดยพิจารณาถึงโครงสร้าง ลำดับความสำคัญ และความสัมพันธ์ระหว่างเมืองกับเมืองด้วยกันเอง และระหว่างเมืองกับชนบท
4. เพื่อวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา และโครงสร้างปัญหาของพื้นที่
5. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการวางแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา คือ จังหวัดสงขลา และผลของการศึกษานี้เป็นข้อเสนอแนะแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการศึกษา

1. รวบรวมข้อมูลจากหน่วยราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและพื้นที่ศึกษา
2. สืบรวจข้อมูลภาคสนาม
3. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีวิเคราะห์ตัวประกอบ (Factor Analysis)

ด้วยการอาศัยการประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ซึ่งใช้โปรแกรมสำเร็จรูป Statistic Package for Social Science (SPSS)^X

4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยศึกษาเปรียบเทียบข้อมูลที่จำแนกและจัดระเบียบแล้ว เพื่อหาความสัมพันธ์ โดยแสดงในลักษณะของตาราง แผนภูมิ และแผนที่

แหล่งที่มาของข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้มีทั้งข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data)

ข้อมูลจากแหล่งปฐมภูมิ ได้แก่ การสำรวจพื้นที่ภาคสนาม

ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และโครงสร้างการบริการขั้นพื้นฐาน โดยมีแหล่งที่มาของข้อมูล ดังนี้

1. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
3. กระทรวงคมนาคม
 - กรมการขนส่งทางบก
 - กรมทางหลวงแผ่นดิน
 - สำนักงานขนส่งจังหวัด
4. กระทรวงมหาดไทย
 - กองการทะเบียน กองราชการส่วนท้องถิ่น กองปกครองท้องถิ่น
 - กรมการพัฒนาชุมชน กรมการปกครอง สำนักผังเมือง และ
 - สำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท
5. กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
 - กรมพัฒนาที่ดิน
6. กระทรวงศึกษาธิการ
 - สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดสงขลา

7. สำนักงานจังหวัดสงขลา และที่ว่าการอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดสงขลา
8. กองบัญชาการตำรวจ เขต 4 สงขลา
9. ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาภาคใต้
10. ห้องสมุดสำนักผังเมือง ห้องสมุดกรมการปกครอง ห้องสมุดคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และสถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการศึกษา

1. ทำให้ทราบสภาพทั่วไปทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประชากร และโครงสร้างการบริการของพื้นที่ศึกษา
2. ทราบปัญหาและโครงสร้างปัญหาของพื้นที่
3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาจังหวัดสงขลาได้
4. หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง สามารถนำเอาข้อมูลและผลสรุปจากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้
5. แนวทางการศึกษาวิจัย อาจเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เพื่อการวางแผนในพื้นที่ต่อไป

ข้อจำกัดในการศึกษา

1. ด้วยข้อจำกัดของงบประมาณและเวลา การวิเคราะห์ด้านสังคม ซึ่งส่วนใหญ่ต้องออกเก็บข้อมูลภาคสนามจึงไม่อาจกระทำได้ ต้องใช้ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ (Secondary Data) ซึ่งมีอยู่จำกัด ทำให้การวิเคราะห์ด้านสังคมกระทำได้ไม่เต็มที่ และขาดรายละเอียดในบางส่วนไป
2. ความคลาดเคลื่อนของข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิ ซึ่งหลายแหล่งไม่ตรงกันทำให้ต้องปรับและเลือกใช้ ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยคลาดเคลื่อนไปบ้างในรายละเอียดแต่ในภาพรวมคาดว่าจะไม่ผิดพลาด